

АНДРЕЙЧЕНКО КАТЕРИНА, здобувач вищої освіти
Науковий керівник – **ЛИСЕНКО АЛЛА**, к.е.н, доцент,
доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування,
Центральноукраїнський національний технічний університет,
м. Кропивницький

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Бухгалтерський облік традиційно розглядається як одна з базових функцій управління. Загальновизнаним є твердження про те, що система бухгалтерського обліку слугує основою для інформаційного забезпечення управлінських процесів. Інформаційна система обліку призначена для забезпечення безперервного процесу ідентифікації фактів господарської діяльності, їх вимірювання та систематизації з використанням специфічних методів і процедур й подальшої передачі релевантної економічної інформації широкому колу користувачів.

У межах системи бухгалтерського обліку важливе місце посідає управлінський облік, орієнтований на забезпечення внутрішніх інформаційних потреб суб'єкта господарювання. Водночас слід наголосити, що управлінський облік функціонує у рамках єдиної системи обліку, а отже й джерелом його інформаційного забезпечення виступають дані бухгалтерського обліку.

В сукупності облікових даних важливе значення має інформація про витрати, оскільки ефективне управління витратами здійснює значний вплив на формування фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання. Разом з тим слід зазначити, що у межах теорії й практики обліку предметом наукової дискусії є розмежування дефініцій «витрати» та «затрати».

Погоджуємось з думкою О.А. Подолянчук стосовно того, що «поняття «затрати» можна вживати лише тоді, коли йдеться про затрату конкретного часу (людино-днів, людино-годин), матеріалів (кілограмів, центнерів, тонн, одиниць і т.д.), реальних грошей (готівки) на придбання товарно-матеріальних цінностей... Якщо це грошовий вимірник, - загальний (узагальнюючий) вимірник у сучасному обліку, то слід використовувати термін «витрати», щоб уникнути помилок» [1].

У рамках нормативно-правової бази розглядається лише поняття «витрати». Так, в НП(С)БО 1 зазначено, що «витрати - зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками)» [2].

Управління витратами є засобом досягнення суб'єктом господарювання кращого економічного результату діяльності, який не зводиться виключно до зниження витрат, а й поширюється загалом на всі складові управління. У цій ланці економіки та менеджменту поєднуються елементи операційного й фінансового менеджменту з ціллю оптимізації витрат з одночасним забезпеченням максимізації добробуту власників суб'єкта господарювання [3].

Важливим завданням процесу управління витратами є забезпечення інформаційного підґрунтя для оцінки, контролю, прогнозування, аналізу, прийняття обґрунтованих рішень стосовно формування раціональної структури витрат та можливостей ефективного використання ресурсів. Досліджується формування витрат за центрами витрат та центрами відповідальності.

Інформаційне забезпечення системи управління витратами формується з даних, які надходять з системи обліку. Так, первинними документами з обліку витрат є накладні, ТТН, акти приймання-передачі, лімітно-забірні картки, накази про прийом/звільнення працівників, розрахунково-платіжні відомості, акти введення в експлуатацію основних засобів, інвентарні картки, акти виконання робіт (надання послуг), договори тощо. Регістрами аналітичного та синтетичного обліку витрат є виробничі звіти, відомості обліку витрат за елементами та статтями, відомості розподілу загальновиробничих витрат, журнали-ордери, оборотно-сальдові відомості по рахунках 23, 91-98. Накопичені дані щодо витрат відображаються суб'єктами господарювання у відповідних формах звітності.

Також потрібно враховувати, що методи обліку витрат та калькулювання собівартості, які використовують суб'єкти господарювання, визначаються особливостями їх діяльності, обраною ними обліковою політикою, системою документування, особливостями відображення операцій на рахунках обліку.

Отже, ефективність управління витратами значною мірою залежить від обґрунтованої класифікації витрат та адаптованої до потреб управління системи обліку. Бухгалтерський облік є важливим елементом системи управління витратами. Він забезпечує накопичення й узагальнення інформації, яка необхідна для здійснення контролю, проведення аналізу та прийняття управлінських рішень. Раціональна організація обліку витрат основана на якісному інформаційному забезпеченні та дозволяє суб'єкту господарювання мінімізувати ризики й приймати рішення, спрямовані на оптимізацію витрат та ефективне використання ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Подоляничук О.А. Облік в системі управління витратами. *Ефективна економіка*. 2018. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6461>.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» / Затверджене наказом Міністерства фінансів України №73 від 07 лют. 2013 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.
3. Управління витратами : навч. посіб. / М.В. Чорна, П.В. Смірнова, Р.М. Бугріменко, 2017. 166 с. URL: <http://xn--e1ajqk.kiev.ua/wp-content/uploads/2019/12/Upravlyannya-vitratami-CHorna-M.-V..pdf>.

